7. SINIF • TÜRKÇE | Çalışma Föyü • Boşluklu

GÖRSEL OKUMA

Okul: ..... Öğretmen: .....
Öğrenci: ..... Sınıf / No: ..... / .....

01 KONU ANLATIMI

Çözümlü örnek

Bir haritada okulun yanında kitap simgesi, parkın yanında ağaç simgesi var. Haritanın açıklamasında kitap simgesinin kütüphaneyi gösterdiği yazıyor.

İncelenen bölüm kitap simgesi

1. Belirle
Harita açıklamasına bak.

2. İncele
Okulun yanındaki simgeyi açıklamayla eşleştir.

3. Sonuca ulaş
Kütüphanenin okulun yanında olduğu görülür. Yürüme süresi ölçek veya süre verilmeden bulunamaz.

1. GÖRSEL OKUMA

6 alt konu

1.1 Temel Kavramlar ve Sınıflandırma

A. Görselde doğrudan bilgi

- Fotoğraf, afiş, karikatür ve simgelerde doğrudan görülebilen olgu ile izleyicinin yorumu ayrılır.
- Renk, konum ve işaretler anlam oluşturmaya katkıda bulunur.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

Bir afişte “Çöpleri ayrıştırın” yazıyorsa bu doğrudan bilgidir; toplumun tamamının uyguladığı sonucu çıkarılamaz.

AYIRT ETME İPUCU

Fotoğrafta görünmeyen nedenleri kesin gerçekmiş gibi sunma.

Görsel Okuma: adım adım uygulama

01 Görselde doğrudan görülen nesne, sayı ve ifadeleri ayır.

02 Renk, simge ve yazının ortak mesajını çöz.

03 Çıkarımını görselden açık bir kanıtla destekle.

B. Sembol ve mesaj

- Semboller kültürel bağlama göre yorumlanır; görselin başlığı ve hedef kitlesi anlamı sınırlar. • Örnek: Bir afişteki büyüteç simgesi “araştırma” mesajı verebilir; ancak tek başına kesin anlam taşımaz.
- Başlığa, renk kullanımına ve diğer öğelere bak.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

Geri dönüşüm işareti çevreyle ilgili dönüşüm sürecini simgeler; bir ürünün bütün çevresel etkilerinin sıfır olduğunu tek başına kanıtlamaz.

AYIRT ETME İPUCU

Tek bir ikon üzerinden ayrıntılı veri üretme.

C. Görsel–metin tutarlılığı

- Görselin anlattığı olay, metnin iddiasını desteklemeli; çelişki varsa nedenini açıklamak gerekir.
- Tarih, yer, ölçü ve kaynak özellikle önemlidir.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

"Yağış hiç olmadı." başlıklı rapora eklenen yağmur fotoğrafının hangi tarihe ait olduğu kontrol edilmelidir.

AYIRT ETME İPUCU

Temsili görseller, olayın doğrudan kanıtı olarak sunulamaz.

D. Kaynak güvenilirliği

- İçerik üreticisi, tarih, kaynak ve cümlenin anlamı incelenir.
- Düzenlenmiş görseller ve eski fotoğraflar yeni olaylarla karıştırılabilir.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

Bir görselin altındaki kurum adı, yayımlanma tarihi ve başka güvenilir kayıtlarla karşılaştırma güvenilirlik değerlendirmesini güçlendirir.

AYIRT ETME İPUCU

"Çok paylaşıldı" gerekçesi doğruluk kanıtı değildir.

1.2 Görsel, Harita ve Kroki

A. Görselde Kanıt–Yorum Ayrımı

- Bir görselde renk, sayı, simge, konum gibi öğeler doğrudan gözlemlenebilir; mesaj ve amaç ise yorum gerektirebilir.
- Görselde olmayan bilgi, dış dünya bilgisiyle kanıt gibi gösterilemez.

Nasıl bulunur? / Nasıl uygulanır?

1. Önce yalnız görülen nesne ve simgeleri listele.
2. Yorumladığın mesajı en az iki görsel ipucuyla ilişkilendir.
3. Kaynakta bulunmayan kişi/olay bilgisini çıkarım diye sunma.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

Bir afişte musluktan damlayan su ve "Tasarruf et" sözü varsa su israfını önleme mesajı desteklenir; afişi hazırlayan kişinin mesleği çıkarılamaz.

AYIRT ETME İPUCU

Kaynak logosu bulunması otomatik doğruluk sağlamaz; kaynak ve tarih yine denetlenir.

B. Harita, Kroki ve İşaretleri Okuma

- Harita ve krokilerde yön oku, ölçek, simge açıklaması ve gösterilen sınırlar anlamı belirler.
- Grafik veya harita okunurken eksik birim bilgisiyle mesafe ya da süre uydurulamaz.

Nasıl bulunur? / Nasıl uygulanır?

1. Yönü ve ölçeği kontrol et.
2. Simgeleri lejanttaki karşılıklarıyla eşleştir.
3. Kesin ölçü gerektiren soruda yeterli veri olup olmadığını belirt.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

Krokide "kütüphane" simgesi okulun doğusunda gösteriliyorsa "kütüphane okulun doğusundadır" denebilir; metre uzaklığı ölçek olmadan hesaplanamaz.

AYIRT ETME İPUCU

Krokide yukarı yön her zaman kuzey değildir; yön oku gösterilmişse onu kullan.

02 ETKİNLİKLER VE PEKİŞTİRME

UYGULAMA 1 **Cümle üzerinde uygulama**

"Afişte mavi bir musluk ve altında 'Suyu boşa harcama!' yazısı var." afişin vermek istediği mesajı yazınız.

TEST 1 **Çoktan seçmeli pekiştirme**

Hangisi afişin mesajını belirlemede en güçlü kanıttır?

A) Yalnız afişin boyutu

B) Yalnız kullanılan harf sayısı

C) Görseldeki simge ve yazının birlikte değerlendirilmesi

D) Yalnız renk tercihi

BAĞLAMLI BOŞLUK DOLDURMA **Metin içi boşluk doldurma | Kanıtı metinde ara**

Aşağıdaki konuya özgü açıklamalardaki boşlukları sözcük havuzundan yararlanarak tamamlayınız. Ardından en az iki satırda neden o kavramı seçtiğinizi yazınız.

Sözcük havuzu Tarih · tarih · kültürel · anlam

1) Fotoğraf, afiş, karikatür ve simgelerde doğrudan görülebilen olgu ile izleyicinin yorumu ayrılır. Renk, konum ve işaretler _____ oluşturmaya katkıda bulunur.
2) Semboller _____ bağlama göre yorumlanır; görselin başlığı ve hedef kitlesi anlamı sınırlar.
3) Görselin anlattığı olay, metnin iddiasını desteklemeli; çelişki varsa nedenini açıklamak gerekir. _____, yer, ölçü ve kaynak özellikle önemlidir.
4) İçerik üreticisi, _____, kaynak ve bağlam incelenir. Düzenlenmiş görseller ve eski fotoğraflar yeni olaylarla karıştırılabilir.

İki seçimin gerekçesi:

DOĞRU / YANLIŞ **Doğru–Yanlış | Yanlışı düzelt, kanıtını göster**

Her ifadeyi D veya Y olarak işaretleyiniz. Yanlış olanı sadece "yanlış" demekle bırakmayınız: altına doğru kuralı yazınız ve bir örnekle kanıtlayınız.

1 Fotoğraf, afiş, karikatür ve simgelerde doğrudan görülebilen olgu ile izleyicinin yorumu ayrılır. Renk, konum ve işaretler anlam oluşturmaya katkıda bulunur. ☐ D ☐ Y

Yanlışsa düzeltme / kanıt: .....

2 Semboller kültürel bağlama göre yorumlanır; görselin başlığı ve hedef kitlesi anlamı sınırlar. ☐ D ☐ Y

Yanlışsa düzeltme / kanıt: .....

3 Bir görselin iletisi yalnızca üzerinde yazan sözcüklerle anlaşılır; simgelerin önemi yoktur. ☐ D ☐ Y

Yanlışsa düzeltme / kanıt: .....

4 Görselin anlattığı olay, metnin iddiasını desteklemeli; çelişki varsa nedenini açıklamak gerekir. Tarih, yer, ölçü ve kaynak özellikle önemlidir. ☐ D ☐ Y

Yanlışsa düzeltme / kanıt: .....

YAZMA ATÖLYESİ **Yazma atölyesi | Üret, göster, gerekçelendir**

"Görsel Okuma" başlıklı sınıf panosu için 7–10 cümlelik kısa öğretici bir metin ve altına dört maddelik kontrol listesi hazırlayınız. Metninizde "Görselde doğrudan bilgi", "Sembol ve mesaj" ve "Görsel–metin tutarlılığı" ile ilgili en az birer somut örnek gösteriniz. Sonuna iki cümlelik bir karşılaştırma ve karşılaştırmayı destekleyen kanıt ekleyiniz.

Yazmadan önce kontrol et:

- "Görselde doğrudan bilgi" ile ilgili örneğinizin neden doğru olduğunu gösteriniz.
- "Sembol ve mesaj" açısından bir farklı kullanım veya karşı örnek ekleyiniz.
- Örneklerin bulunduğu sözcükleri ya da bölümleri işaretleyiniz.
- Yazınızı anlam, yazım ve noktalama bakımından gözden geçiriniz.

Metnim / çözümüm:

EŞLEŞTİRME **Eşleştirme | Kavramdan kanıta git**

Soldaki kavramları sağdaki açıklama veya örneklerle eşleştiriniz. Ardından seçtiğiniz iki eşleştirme için birer cümlelik gerekçe yazınız. Bir kavramı bir kez kullanınız.

KAVRAMLAR	AÇIKLAMA / ÖRNEKLER
1 Görselde doğrudan bilgi	A Geri dönüşüm işareti çevreyle ilgili dönüşüm sürecini simgeler; bir ürünün bütün çevresel etkilerinin sıfır olduğunu tek başına kanıtlamaz.
2 Sembol ve mesaj	B "Yağış hiç olmadı." başlıklı rapora eklenen yağmur fotoğrafının hangi tarihe ait olduğu kontrol edilmelidir.
3 Görsel–metin tutarlılığı	C Bir görselin altındaki kurum adı, yayımlanma tarihi ve başka güvenilir kayıtlarla karşılaştırma güvenilirlik değerlendirmesini güçlendirir.
4 Kaynak güvenilirliği	D Bir afişte "Çöpleri ayrıştırın" yazıyorsa bu doğrudan bilgidir; toplumun tamamının uyguladığı sonucu çıkarılamaz.

EŞLEŞTİRMELERİM

1 → ___ 2 → ___ 3 → ___ 4 → ___

03 YORUMLAMA VE UYGULAMA SORULARI

SINAV SORUSU 1 **Karşılaştırmalı yorum**

Bir görselin tarihi bilinmiyorsa paylaşmadan önce iki doğrulama adımı yazınız.

SINAV SORUSU 2 **Afişten mesaj çıkar**

Bir afişte su damlası simgesinin altında "Musluğu kapat, geleceği koru!" yazıyor. Görsel ve sloganın ortak mesajını açıklayınız.

SINAV SORUSU 3

Kanıta dayalı karşılaştırma: Görselde doğrudan bilgi

“Görsel Okuma” konusunda “Görselde doğrudan bilgi” alt başlığındaki örneği inceleyiniz. Örneğin hangi kuralı gösterdiğini, karar vermenizi sağlayan sözcük veya eki işaretleyerek açıklayınız. Ardından aynı kuralı gösteren fakat farklı sözcükler kullanan yeni bir cümle üretiniz; hangi durumda kuralın artık geçerli olmayacağını da bir karşı örnekle gösteriniz.